

Národný akčný plán rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013

schválený vládou Slovenskej republiky dňa 12. 5. 2010 uznesením č. 316/2010

Úvod

Národný akčný plán rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013 (ďalej iba „plán“) je realizačným dokumentom k Národnej stratégii rodovej rovnosti na roky 2009 – 2013 (ďalej iba „stratégia“).

Vláda Slovenskej republiky prijala stratégiu dňa 8. apríla 2009 uznesením č. 272/2009 ako svoj základný programový dokument pre vykonávanie politiky rodovej rovnosti. Stratégia je platforma pre zrodu v aktivitách súvisiacich s uplatňovaním rodovej rovnosti do roku 2013.

Plán obsahovo vychádza zo stratégie a intervenuje v štyroch oblastiach definovaných stratégiou:

- oblasť ekonomická, hospodárska, sociálna a oblasť zdravotníctva;
- oblasť rodiny a štátnej rodinnej politiky;
- oblasť verejného a politického života, participácie a reprezentácie;
- oblasť výskumu, vzdelávania, školstva, médií a kultúry.

Plán zdôrazňuje, že najvýraznejším negatívnym dopadom rodovej nerovnosti v uvedených oblastiach je diskriminácia žien.

Vypracovanie plánu vychádza z vyhodnotenia doteraz prijatých vládnych dokumentov, a to Národného akčného plánu pre ženy a Koncepcie rovnosti príležitostí žien a mužov. Uvedené materiály obsahovali opatrenia a odporúčania bez adekvátneho finančného krytia. Nezabezpečovali reálnu implementáciu rodovej rovnosti, pretože reálne neexistovali a doteraz neexistujú dostatočné inštitucionálne mechanizmy a ani priama zodpovednosť jednotlivých aktérov. Z týchto dôvodov nebol vytvorený primeraný kontrolný, monitorovací a evaluačný mechanizmus uplatňovania rodovej rovnosti a neboli zjednotené metodologické postupy napríklad pri zbere dát. Opatrenia a odporúčania boli realizované rozptýlene, absentoval synergický efekt jednotlivých úrovní ako aj možnosť ich komplexnej evaluácie. Napriek uvedeným faktom je potrebné zdôrazniť, že obidva dokumenty naštartovali zmeny, ktoré bude plán ďalej legislatívne, inštitucionálne a finančne zabezpečovať.

Prostredníctvom projektov realizovaných v programovom období 2004 – 2006 zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, predovšetkým v rámci Iniciatívy Spoločenstva EQUAL a Národnej tematickej siete pre rovnosť príležitostí žien a mužov, boli čiastočne zmapované rodové nerovnosti a formulované konkrétne odporúčania, z ktorých plán vychádza.

Aktivity plánu zdôrazňujú implementáciu medzinárodných dokumentov OSN, EÚ a Rady Európy. Východisko tvoria predovšetkým záverečné zistenia a odporúčania Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien z roku 2008, ktorým je venovaná v celom dokumente osobitná pozornosť. Téma rodovej rovnosti bude rezonovať v multilaterálnej oblasti v Hospodárskej a sociálnej rade OSN, ktorej členom je od 1. januára 2010 aj Slovenská republika. V rámci OSN sa začali rokovania o ďalších krokoch k založeniu špecializovanej agentúry OSN pre rodovú rovnosť, ktorá by mala poskytovať, okrem iného, poradenské služby a inštitucionálnu podporu v oblasti politiky rodovej rovnosti.

Plán ďalej vychádza zo skúseností twiningového projektu Posilňovanie administratívnych kapacít v oblasti gender mainstreamingu. Najdôležitejším prínosom projektu bolo oboznámenie sa „na mieste“ s konkrétnou implementáciou rodovej rovnosti, tak vo Francúzsku ako aj v Nemecku v rámci celého systému tzv. národného implementačného mechanizmu verejnej a miestnej správy a samosprávy, vrátane foriem spolupráce so sociálnymi partnermi a mimovládnyimi organizáciami.

Aktivity plánu boli pripravené v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a Radou vlády Slovenskej republiky pre rodovú rovnosť a jej Exekutívnym a Konzultačným výborom. V rámci deliberatívnej demokracie a zachovania participatívnej a transparentnej procesu prípravy plánu sa realizoval konzultačný seminár (Senec, 23. – 24. 11. 2009), ktorý naštartoval širokú diskusiu identifikácie rodových nerovností. Závěry zo Senca, spracované odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR, zverejnené na stránke www.gender.gov.sk, sú obsiahnuté v systémových opatreniach týkajúcich sa legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti. Ostatné návrhy boli zahrnuté na základe priorit a finančných možností realizujúcich subjektov.

Plán navrhuje na základe komparatívnych analýz vytvoriť nový model fungovania legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia uplatňovania rodovej rovnosti. Vzhľadom na mimoriadne náročný obsahový rámec uplatňovania rodovej rovnosti a pretrvávajúcu nízku vymožiteľnosť práva na rovnaké zaobchádzanie je súčasťou aktivít plánu zvýšenie informovanosti a vedomostného potenciálu všetkých aktérov a aktériek. Mnohé realizované opatrenia boli málo efektívne a viedli k upevňovaniu rodovej stereotypizácie a k utvrdzovaniu a vytváraniu stereotypných obrazov „ženskosti“ a „mužskosti“ a ich mediálnemu šíreniu.

Základný cieľ, operačné ciele a aktivity plánu

A) Základný cieľ plánu vychádza zo základného cieľa stratégie, ktorým je vytvoriť prostredie, účinné mechanizmy, nástroje a metódy implementovania rodovej rovnosti do všetkých oblastí spoločenského života. Plán definuje systémové aktivity pre jednotlivé oblasti, realizačné termíny, nástroje, indikátory a organizácie a inštitúcie zodpovedné za ich plnenie. Základný cieľ plánu smeruje k dôslednému rozpracovaniu a naplneniu základného cieľa stratégie prostredníctvom:

- prijatia opatrení legislatívneho ako i nelegislatívneho charakteru na dosahovanie pokroku v oblasti rodovej rovnosti;
- inštitucionálneho zabezpečenia implementácie medzinárodnej, európskej a národnej politiky rodovej rovnosti a jej koordinácie vo všetkých oblastiach záujmu;
- vytvorenia systému analytických, monitorovacích a kontrolných mechanizmov systematického zisťovania účinnosti a efektivity prijímaných opatrení a ich zefektívnenia prostredníctvom akčných plánov v navrhovaných okruhoch opatrení;
- zvyšovania informovanosti a povedomia o problematike rodovej rovnosti medzi laickou i odbornou verejnosťou;
- odstránenia rodovej stereotypizácie a dosiahnutia spravodlivých rodových pomerov;
- zapojenia všetkých zainteresovaných subjektov vrátane občianskej spoločnosti do všetkých procesov súvisiacich s prijímaním, realizáciou a monitorovaním nástrojov a postupov vytváraných s cieľom presadzovania rodovej rovnosti.

B) Operačné ciele

Plán definuje hlavné aktivity pre jednotlivé oblasti, realizačné termíny, nástroje, ako aj inštitúcie zodpovedné za ich naplnenie. Aktivity vychádzajú z operačných cieľov a okruhov

odporúčani vypracovaných v stratégii a sú v súlade s finančnými alokáciami programového obdobia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu do roku 2013.

OPERAČNÝ CIEĽ 1

Dosiahnuť vyvážené postavenie a zastúpenie žien a mužov v rozhodovacích a mocenských pozíciách

Nevyvážené zastúpenie žien a mužov na všetkých mocenských a riadiacich úrovniach je dlhodobým nedostatkom demokracie vo viacerých krajinách a osobitne v Slovenskej republike. Situácia v uvedenej oblasti bola analyzovaná v Súhrnnej správe práve o stave rodovej rovnosti na Slovensku a o činnosti Rady vlády SR pre rodovú rovnosť, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky dňa 8. 4. 2009.

Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien (ďalej iba „výbor OSN“) vzhľadom na rozpravu počas posudzovania Druhej, tretej a štvrtej periodickej správy Slovenskej republiky (ďalej iba „správa“) k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (ďalej iba „CEDAW“) navrhol, aby Slovenská republika použila dočasné vyrovnávacie opatrenia v súlade s článkom 4, odsek 1 CEDAW a jeho Všeobecného odporúčania č. 25, ako súčasť nutnej stratégie pre urýchlené dosiahnutie skutočnej rovnosti pre ženy vo všetkých potrebných oblastiach, no obzvlášť na najvyšších úrovniach rozhodovania. Ďalej výbor OSN odporúčal, aby vláda Slovenskej republiky zvýšila povedomie politických strán a širokej verejnosti o dôležitosti ustanovení CEDAW a nabádal zmluvný štát, aby prijal udržateľné opatrenia vrátane stanovenia konkrétnych cieľov a lehôt pre urýchlené zvýšenie zastúpenia žien vo volených a menovaných orgánoch vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach politického a verejného života. Výbor OSN tiež odporúčal zamerať úsilie na zvýšenie počtu žien na menovaných rozhodovacích postoch vo verejnej správe. Navrhnuté opatrenia by mali stanoviť časovo ohraničené ciele, realizáciu kampaní na zvyšovanie povedomia, poskytovanie finančných stimulov pre politické strany a vytváranie cielených tréningových a inštruktážnych programov pre kandidujúce ženy a ženy zvolené do verejných funkcií. Výbor OSN nabádal zmluvný štát, aby dôkladne monitoroval účinnosť prijatých opatrení a dosiahnutých výsledkov referoval v najbližšej periodickej správe.

Otázky členov a členiek výboru OSN sa počas rozpravy zamerali na aktivity vlády Slovenskej republiky, či zabezpečila extenzívny a pokračujúci tréning o CEDAW a dočasných vyrovnávacích opatreniach pre poslancov a poslankyne parlamentu, a akým spôsobom Slovenská republika plánuje prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia na základe pohlavia a rodu.

Na základe uvedených skutočností sú aktivity operačného cieľa č.1 sformulované tak, aby sa systematicky prijímali rozhodnutia na dosiahnutie paritného zastúpenia žien a mužov na všetkých úrovniach rozhodovacích a mocenských pozícií. Prostredníctvom navrhnutých aktivít sa bude vytvárať optimálne prostredie pre vyváženú participáciu žien a mužov na politickom rozhodovaní. Súčasťou aktivít je príprava komparatívnej analýzy uplatňovania rodovej rovnosti vo volebných zákonoch vybraných krajín Európskej únie, v ktorých je dosahované rovnomernejšie zastúpenie žien a mužov v zákonodarných orgánoch. Súčasťou analýzy budú návrhy na zmeny relevantných zákonov a na návrhy na zmenu zamerania Výboru NR SR pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien celkovo na problematiku rodovej rovnosti, ako aj komisií zastupiteľstiev samosprávnych krajov, obcí a miest s cieľom rozšírenia ich pôsobnosti na problematiku rodovej rovnosti. Predpokladom sú úspešné rokovania s politickými stranami o možnostiach vnútrostraníckych úprav problematiky rodovej rovnosti ako aj zákona o politických stranách a politických hnutiach v smere

pozitívnej finančnej stimulácie pokiaľ budú upravené stanovy v zmysle podpory rodovej rovnosti, ako aj zvýšenia príspevku za hlasy získané vo voľbách za paritné zastúpenie žien a mužov. Na zabezpečenie úspešnosti aktivít je potrebná prorodová transformácia výchovno-vzdelávacieho procesu, médií a celkovo kultúry, predovšetkým odstránenie zaužívaných vzorcov správania formujúcich rozhodovacie a mocenské pozície.

Prostredníctvom navrhnutých aktivít je možné dosiahnuť v oblasti verejného a politického života, participácie a reprezentácie participatívnu paritu v zastúpení žien a mužov vo verejnom a politickom živote a na všetkých úrovniach riadenia a rozhodovania. Predpokladáme pozitívny efekt dopadu jednotlivých aktivít na každodenný život.

Prekonávať uvedené problémy v oblasti verejného a politického života je možné aj prostredníctvom podpory aktívneho občianstva, ale aj podporou a rozšírením dostupných verejných služieb a celkovým uplatňovaním rodového hľadiska pri tvorbe verejných politík a verejných rozpočtov.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
1.	Vypracovať komparatívnu analýzu uplatňovania rodovej rovnosti prostredníctvom volebných zákonov vo vybraných krajinách EÚ	Z: SNSLP T: 2011	SNSLP	<ul style="list-style-type: none"> • Komparatívna štúdia a analýza • Návrh odporúčaní
2.	Navrhnuť možnosti legislatívnej úpravy systému zabezpečenia uplatňovania rodovej rovnosti	Z: MV SR, MPSVR SR T: 2013	Kapitola MV SR, MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none"> • Návrh modelu legislatívneho systému zabezpečenia rodovej rovnosti • Upravené stanovy politických strán • Formy finančnej stimulácie prorodových politických strán
3.	Spracovať návrh zamerania činnosti zastupiteľských orgánov na všetkých úrovniach k otázkam rodovej rovnosti a jej inštitucionálne pokrytie (napr. výbory, stále komisie)	Z: MPSVR SR T: 2010	Kapitola MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none"> • Spracovať návrh rozšírenia zamerania Výboru NR SR pre ľudské práva národnosti a postavenie žien na otázky rodovej rovnosti a rovnosť príležitostí • Vypracovať návrh činností stálych komisií samosprávnych krajov, miest a obcí pre rodovú rovnosť • Počet výborov, komisií
4.	Iniciovať a realizovať rokovania so zástupcami a zástupkyňami politických strán k zabezpečeniu	Z: MPSVR SR, MV SR T: priebežne	Kapitola MPSVR SR, MV SR	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráca so Stálou komisiou NR SR pre

	rodovej rovnosti v rámci politických štruktúr			rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí <ul style="list-style-type: none"> • Počet rokovaní • Výsledok rokovaní
--	---	--	--	---

OPERAČNÝ CIEĽ 2

Identifikovať rodovú stereotypizáciu, oslabovať ju a vyhýbať sa jej a vytvárať nestereotypné systémy vzťahov vrátane kultúry a povedomia rešpektujúceho rovnosť žien a mužov a dosiahnuť v systémoch výchovy a vzdelávania plnú akceptáciu rozmeru rovnosti žien a mužov

Rodová stereotypizácia je jeden z najvypuklejších problémov vo všetkých sférach spoločnosti a zároveň jeden z problémov, proti ktorému rozličné prijímané opatrenia najčastejšie zlyhávajú. Rodová stereotypizácia je proces inštitucionalizovaného pripisovania vlastností rodu, ktorý formuluje a obhajuje rodové stereotypy ako typické mužské a ženské vlastnosti, roly a pozície mužov a žien v spoločnosti. Pojem rodová stereotypizácia ako proces utvárania rodových stereotypov nie je systematicky akceptovaný a uznávaný.

Rodové stereotypy sa často prenášajú na jedinca vplyvom rodiny, školy, médií alebo autorít. Aktivity operačného cieľa č. 2 sú preto zamerané širšie z dôvodu, aby nielen poukázali, ale aj zachytili prierezovú a univerzálnu povahu rodovej stereotypizácie vo všetkých oblastiach. Kľúčové sú oblasti vzdelávania, výchovy, médií, kultúry, vedy, kde sa predpokladá uskutočnenie a realizovanie informačno-osvetových kampaní, vzdelávania, kaučingu a mentoringu.

Z uvedených dôvodov je operačný cieľ č. 2 veľmi dôležitým nástrojom v dosahovaní rodovej rovnosti a predstavuje jeden z kľúčových bodov plánu. Identifikácia rodových stereotypov nie je dostatočne vedecko-výskumne pokrytá, a preto je dosiaľ ich eliminácia neúspešná.

Napriek záväzkom SR vyplývajúcim z medzinárodných dokumentov, ako aj z primárneho a sekundárneho práva EÚ, a napriek potrebám praxe pretrvávajúca nedostatočné celospoločenské vnímanie problematiky rodovej stereotypizácie a nástrojov na jej odhaľovanie a elimináciu.

Jeden z najdôležitejších nástrojov eliminácie rodových stereotypov je vzdelávanie. Identifikovanie rodových stereotypov a ich negatívnych dôsledkov pre rovnosť žien a mužov vo verejnej a súkromnej sfére musí byť spojené s vypracovaním rodovo-citlivých prístupov vo výchove a vzdelávaní tak, aby sa eliminovala diskriminácia na základe pohlavia a rodu. Súčasťou aktivít plánu je návrh vypracovať analýzu stavu v oblasti vzdelávania na všetkých stupňoch škôl, ktorá by zmapovala úroveň vzdelávacích aktivít v oblasti rodovej rovnosti. Predpokladom riešenia je vypracovanie koncepcie vzdelávania pre všetky stupne škôl, ktorá by definovala základné rámce a štandardy rodovo citlivej výchovy na školách. Obsahovala by súbor princípov a zásad rodovo citlivej výchovy a tematizovala okruh problémov a oblastí, v ktorých je nevyhnutné uskutočniť zmeny.

V Slovenskej republike však zároveň nie je zabezpečené systematické vzdelávanie v oblasti rodovej rovnosti. Jeho súčasťou by mala byť aj akreditácia vysokoškolského štúdia v

študijnom odbore rodové štúdiá respektíve rodová rovnosť v prvom, druhom či treťom stupni vzdelávania. Doteraz nebola predložená akreditačnej komisii paradoxne z obavy o umiestnenie absolventov štúdia v praxi. S tým súvisí neexistencia samostatných akreditovaných pracovísk, katedier rodových štúdií s absolventmi a absolventkami s vysokoškolským diplomom pre oblasť rodovej rovnosti. Problémom je aj nedostatok garantov a garantiok študijných odborov. Vzdelávanie v oblasti rodovej rovnosti v rámci celoživotného vzdelávania sa často realizuje pod gesciou necertifikovaných expertov a expertiek. Z uvedeného dôvodu plán zahŕňa certifikovanie vzdelávacích programov a certifikáciu expertov a expertiek.

Problematika rodovej rovnosti sa v súčasnosti často nepovažuje za prioritnú oblasť, ktorú je nevyhnutné riešiť aj v oblasti verejnej správy. Úspešné zavádzanie rodového hľadiska predpokladá aspoň základnú znalosť problematiky a scitlivenie pre vnímanie problémov z rodového hľadiska. Len na základe vedomostnej bázy a scitlivovacieho procesu je možné „zviditeľniť“ a upozorniť na rodový rozmer mnohých sociálnych, politických a ekonomických problémov. Ak chceme, aby sa rodovou rovnosťou ako dôležitou témou začali zaoberať jednotlivé rezorty, bude potrebné naštartovať proces vzdelávania tých, ktorí v riadiacich a vedúcich funkciách majú moc a nesú zodpovednosť za plnenie akčných plánov a smerníc týkajúcich sa rodovej problematiky. Súčasťou plánu je vytvorenie klasického a dištančného vzdelávania v problematike rodovej rovnosti pre výkonné a riadiace zložky rezortov a ďalšie úrovne verejnej správy a jeho zakomponovanie do rezortných plánov vzdelávania.

Ministerstvo kultúry je v zmysle kompetenčného zákona ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre štátny jazyk. Vychádzajúc z teoretických štúdií jazyk je nie len nástrojom na pomenovanie reality, ale má významný potenciál realitu vytvárať a ovplyvňovať. V každodennom používaní slovenského jazyka sú ženy zneviditeľňované, pričom sa argumentuje, že tzv. generické maskulínium pomenúva a zahŕňa mužov aj ženy. Výskumy vnímania reality cez jazykové reprezentácie však ukázali, že väčšina ľudí si za zdanlivými rodovo neutrálnymi označeniami v mužskom rode predstavila len mužských jedincov. Ak chceme účinne presadzovať elimináciu rodových stereotypov, ktoré sú príčinou rodovej nerovnosti, potom jedným z dôležitých nástrojov je rodovo citlivý jazyk. V rámci aktivít tak bude vytvorený manuál pre rodovo citlivý jazyk využívaný vo verejnej správe, ktorý bude k dispozícii všetkým rezortom. Príprava manuálu rodovo citlivého jazyka si bude vyžadovať špecializovaných odborníkov a odborničky na problematiku rodovej rovnosti, ako aj expertov a expertky na problematiku rodovo necitlivého jazyka.

Na Slovensku nebola doteraz zo strany zodpovedných inštitúcií uskutočnená komplexná analýza, ktorá by hodnotila úroveň učebníc z rodového aspektu. Na základe analýz niektorých učebných materiálov, ktoré vypracovali mimovládne organizácie, sa ukázalo, že učebnice používané na ZŠ a SŠ sú rodovo stereotypné, a to tak z individuálneho hľadiska (aké vlastnosti a charakteristiky sú v nich mužom a ženám pripisované), ako aj z hľadiska deľby práce (kedy sú ženy a muži v učebniciach prezentovaní v profesiách a aktivitách striktné daných na základe pohlavia). Analýza bude slúžiť ako východisko pre vypracovanie zásad a princípov tvorby rodovo citlivých učebníc, ktoré by následne mali byť zavedené do praxe.

Úspešné uplatňovanie rodového hľadiska predpokladá nielen prístup zhora nadol, tzv. top-down proces, ale aj zmenu vedomia a pochopenie problémov zo strany tých, na ktorých je spomínaný top-down proces nasmerovaný. To znamená, že rodové hľadisko by nemalo byť ničím, „zhora“ nadiktovaným, čo sa má a musí plniť, ale vyžaduje zapojenie občianskej spoločnosti do riešenia závažných problémov. Prostredníctvom zvyšovania informovanosti a kampaní zameraných na scitlivovanie v rodovej problematike je možné iniciovať diskusie k rôznym témam ako je napr. rodová ne/rovnosť, rodové stereotypy vo všetkých oblastiach,

ale predovšetkým v oblasti školstva, zdravotníctva, kultúry atď. Aj takto možno významne napomôcť naštartovať zmeny vo vedomí ľudí smerom k rodovo citlivým prístupom.

Rodová stereotypizácia napriek vynaloženému úsiliu pretrváva v takmer každej oblasti spoločnosti. V médiách, marketingu a reklame pretrvávajú rodové stereotypy ako ustálené, zjednodušené až rigidné presvedčenia o údajne vhodnom a primeranom správaní sa mužov a žien a ich vhodných a primeraných vlastnostiach a ďalších psychických či sociálnych kvalitách.

Médiá, marketing a reklama ovplyvňujú vnímanie rovnosti žien a mužov a zohrávajú významnú úlohu v oblasti prekonávania rodových stereotypov. Vzhľadom na to, že problém rodovo necitlivých mediálnych obsahov sa môže týkať predovšetkým televízneho vysielania je potrebné dôsledne dodržiavať východiskovú normu pre členské štáty Európskej únie pre oblasť televízneho vysielania, ktorou je smernica č. 89/552/EHS: Určuje všeobecný rámec predchádzania všetkým formám diskriminácie. Základnou právnou normou v podmienkach Slovenskej republiky vo vzťahu k zamedzeniu akejkoľvek diskriminácie ako aj necitlivého rodového prístupu je zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov. Podľa ustanovení § 19 ods. 1 a ods. 2 programová služba a všetky jej zložky nesmú spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných, nesmú propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine. Rodová senzibilizácia médií, marketingu a reklamy je ďalšou výzvou pre naštartovanie procesov gender mainstreamingu.

Zvyšovať povedomie a informovanosť verejnosti o existencii a negatívnom vplyve rodových stereotypov v spoločnosti s cieľom ich oslabovania prostredníctvom informačných prostriedkov je úzko prepojené s neexistenciou dostatočných zdrojových dát a štátnych programov výskumu a vývoja ako aj štátnych programov rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja zameraných na problematiku rodovej rovnosti a identifikovanie rodových stereotypov. Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) v zmysle zákona č. 172/2005 Z. z. § 12, bod 7 poskytuje finančné prostriedky na základe predloženej žiadosti. V súčasnom období je pozastavené vypisovanie výziev na nové štátne programy. V budúcnosti, v prípade nových výziev na nové programy a témy programov, bude potrebné najprv otvoriť diskusiu vo vedeckej komunite k uvedenej problematike. Slovenská akadémia vied a Slovenská rektorská konferencia majú zastúpenie v Rade vlády Slovenskej republiky pre rodovú rovnosť na najvyššej úrovni. Aktivity plánu budú nasmerované tak, aby v zmysle zákona č. 172/2005 Z. z. sa pripravili návrhy štátnych programov výskumu a vývoja v spolupráci s ústrednými orgánmi, so SAV, s orgánmi reprezentácie vysokých škôl a s reprezentatívnymi zástupcami zamestnávateľských zväzov ako rozpracovanie dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky aj so zameraním na problematiku rodovej rovnosti. Štátne programy výskumu a vývoja schvaľuje vláda Slovenskej republiky na návrh ministra školstva po predchádzajúcej verejnej diskusii a prerokovaní v Rade pre vedu a techniku.

V spoločnosti, ktorá sa vyznačuje vysokou mierou uplatňovania rodových stereotypov v každodennej praxi, nie je ani veda a výskum výnimkou, že aj tu sa stretáme s tvrdeniami, metodologickými postupmi a teóriami, ktoré sú rodovo predpojaté. Identifikácia rodových stereotypov nie je dostatočne vedecko-výskumne pokrytá, a preto je dosiaľ ich eliminácia neúspešná. V oblasti vedy a výskumu je preto nevyhnutné iniciovať také výskumné programy, ktoré by komplexne a do hĺbky:

1. mapovali postavenie žien a mužov v oblasti vedy a výskumu a identifikovali by rodové stereotypy v ďalších oblastiach spoločenského života (vzdelávanie a výchova, médiá, zdravotníctvo atď.);

2. naštartovali proces kritiky vedy a výskumu z rodového hľadiska a navrhli by nové teoretické a metodologické postupy, ktoré by viedli k eliminácii rodových stereotypov vo vedeckej a výskumnej oblasti.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
5	Vypracovať komplexnú analýzu a koncepciu vzdelávania v oblasti rodovej rovnosti vrátane štandardov, metodík a systému akreditácie pre všetky stupne vzdelávania	Z: MPSVR SR v spolupráci s MŠ SR, CV MPSVR SR a MVO T: 2013	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Komplexná analýza • Koncepcia pre všetky stupne vzdelávania (súčasťou budú minimálne štandardy pre ZŠ, SŠ, VŠ, celoživotné vzdelávanie) • Pilotné overovanie implementácie koncepcie vzdelávania v oblasti rodovej rovnosti, štandardov, metodík a systému akreditácie vo vybraných vzdelávacích zariadeniach vrátane odborného vzdelávania a prípravy žiakov • Implementácia koncepcie do praxe
6.	Vypracovať komparatívnu analýzu mediálnych zákonov EÚ a zmapovanie situácie za účelom eliminácie rodovo necitlivých mediálnych produktov	Z: MPSVR SR v spolupráci s MK SR CV MPSVR T: 2011	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Komparatívna analýza a špecifikácia mediálnych zákonov EÚ a vymedzenie „rodovo necitlivých mediálnych produktov“ • Počet návrhov legislatívnych zmien • Monitoring mediálnych produktov prostredníctvom koordinačnej jednotky Inštitútu rodovej rovnosti • Počet identifikovaných rodovo necitlivých mediálnych produktov • Počet opodstatnených podaní (sťažností) Rade pre reklamu a Rade pre vysielanie a retransmisii

7.	Doplniť Pedagogicko-organizačné pokyny o rodovú problematiku, vypracovať kvalitatívnu analýzu vybraných učebníc, používaných na základných a stredných školách, z aspektu ľudských práv, vrátane rodovej rovnosti a navrhnúť novelizáciu smernice MŠ SR č. 15/2008	Z: MŠ SR v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom a mimovládnyimi organizáciami T: 2012	Kapitola MŠ SR	<ul style="list-style-type: none"> • Organizačné pokyny na daný školský rok pre ZŠ a SŠ • Metodika kvalitatívnej analýzy učebníc z rodového hľadiska • Návrh revízie vyhlasovania konkurzov na tvorbu učebníc z rodového hľadiska a novelizácie smernice MŠ SR č.15/2008
8.	Zvyšovať informovanosť a povedomie o problematike rodovej rovnosti s cieľom dosiahnuť oslabenie rodovej stereotypizácie vo všetkých oblastiach spoločenského života so zameraním na špecifické cieľové skupiny (verejnosť, odborná verejnosť, médiá, školstvo, zdravotníctvo, atď.), a to aj v spolupráci s odbornou-metodickou činnosťou rezortných inštitúcií	Z: MPSVR SR, MŠ SR, MK SR, MZ SR v spolupráci s CV MPSVR SR a mimovládne organizácie T: priebežne	Kapitoly rezortov Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Kampaň zameraná na zvyšovanie rodovej citlivosti, elimináciu rodových stereotypov (trh práce, výchova a vzdelávanie, médiá, zdravotníctvo a ďalšie). • vytvorenie internetového portálu • kultúrno-osvetové aktivity v kultúrnych a vzdelávacích inštitúciách • Informačné listy vypracované v spolupráci s MVO • Seminára s médiami a reklamnými agentúrami • Vytvorenie základnej databázy „dobrých praxí“ analýzou doterajších projektov z oblasti RR • Počet kampaní • Počet spolupracujúcich verejnoprávnych a súkromných médií, • Počet rezortných informačných a vzdelávacích akcií a pracovísk zapojených do aktivity
9.	Zaviesť v rámci ďalšieho vzdelávania vzdelávanie v oblasti rodových štúdií aj s využitím e-learningu pre výkonné a riadiace zložky rezortov a ďalšie úrovne verejnej správy s dôrazom na používanie rodovo citlivého jazyka	Z: MPSVR SR všetky rezorty v spolupráci s CV MPSVR SR a mimovládnyimi organizáciami T: priebežne	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie vzdelávacích modulov • Implementácia rodového vzdelávania do rezortných plánov

	vo verejnej správe			<ul style="list-style-type: none"> a koncepcií vzdelávania • Vypracovanie manuálu rodovo citlivého jazyka • Realizácia školení • Počet vyškolených osôb • Počet zrealizovaných školení (seminárov, workshopov) • Počet rezortných koncepcií, plánov vzdelávania so zakomponovaným rodovým vzdelávaním
10.	Vytvoriť systém dlhodobej a efektívnej podpory vedeckého výskumu zameraného na rodovú problematiku a identifikáciu rodovej stereotypizácie (získanie verifikovaných údajov v oblasti ekonomického a sociálneho vývoja, výchovy a vzdelávania, zdravotníctva, kultúry a médií atď.)	Z: MPSVR SR v spolupráci so SAV, Agentúrou na podporu výskumu a vývoja a Slovenskou rektorskou konferenciou T: priebežne	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Návrh výskumných úloh a programov • Výskumy • Štátny program výskumu a vývoja • Štátny program rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja • Počet výskumov a programov

OPERAČNÝ CIEĽ 3

Zohľadňovať rovnosť žien a mužov ako štruktúrotvornú zložku vytvárania a fungovania systémov vzťahov a vytvárania demokratickej spoločnosti

Demokratická spoločnosť by mala presadzovať rodovú rovnosť ako podstatnú charakteristiku spoločenských štruktúr. Rodová rovnosť nie je okrajová a jej príspevok k riešeniu spoločenských problémov sa často nedoceňuje. Inštitúcie a organizácie sú iba zdanlivo rodovo neutrálne a vykazujú štrukturálne rodové nerovnosti, ktoré sú latentnými a neviditeľnými prekážkami brániacimi realizovať možnosť individuálnej voľby. Z uvedeného dôvodu mocenské vzťahy v organizáciách a inštitúciách a ich štruktúry generujú rodovú nerovnosť. Nedostatočné poznatky o rodovej problematike a jej nepochopenie alebo popieranie jej dôležitosti je jednou z bŕzd pokroku v tejto oblasti.

Rod je aj charakteristikou sociálneho usporiadania nielen charakteristikou indivíduí. Ide o rodové hierarchie štruktúr, ktoré podmieňujú nerovnosť na základe regulatívnej praxe, ktorá umiestňuje indivíduá do segregovaných sektorov, odvetví a povolání, prideliuje im zdroje a privilégia na základe rodovo hierarchickej deľby práce.

Operačný cieľ č. 3 a jeho aktivity by mali zabraňovať rodovej hierarchii a presadzovať rodovú rozmanitosť, kooperáciu, partnerstvo a participáciu.

Rodová spravodlivosť znamená rodovo spravodlivú participáciu na zdrojoch, ako sú peniaze, čas, poznanie a ekonomická, politická, donucovacia a symbolická moc. Ak tomu tak

nie je môžeme hovoriť o sociálno-ekonomickej a kultúrno-symbolickej rodovej nespravodlivosti.

Kľúčovou aktivitou je skvalitnenie implementácie existujúcej legislatívy v praxi, t. j. reálna aplikácia prostriedkov právnej ochrany v praxi pri porušení zásady rovnakého zaobchádzania vyplývajúca z antidiskriminačného zákona.

Z titulu nedostatočnej legislatívnej úpravy podpory oblasti rodovej rovnosti je nevyhnutné spracovať návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti ako prierezovej a horizontálnej problematiky na základe dobrej praxe príkladov a zákonov o rodovej rovnosti napríklad Dánska, Estónska, Slovinska, ale aj Nórska a ďalších krajín. Antidiskriminačný zákon definuje diskrimináciu na základe pohlavia a jej elimináciu, ale nedostatočne upravuje proces uplatňovania rodovej rovnosti a jej podpory. Návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti by mal obsahovať návrh systému inštitucionálneho zabezpečenia uplatňovania rodovej rovnosti vyplývajúceho priamo zo zákona o rodovej rovnosti (Rada vlády Slovenskej republiky pre rodovú rovnosť, osoby/organizačné útvary na ministerstvách a úradoch samosprávnych krajov, obcí a miest a v ďalších organizáciách a inštitúciách so zodpovednosťou za uplatňovanie rodovej rovnosti), Inštitút pre rodovú rovnosť, podporné vyrovnávacie opatrenia, plány rodovej rovnosti, monitorovanie a evaluácia opatrení na podporu rodovej rovnosti, správy o stave rodovej rovnosti a ďalšie aktivity.

Uvedené aktivity budú doplnené intenzívnejšou podporou sociálnych partnerov pri presadzovaní rodovej rovnosti predovšetkým finančnou alokáciou v rámci národného projektu operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia „Centrum sociálneho dialógu“.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
11.	Vypracovať komparatívnu analýzu zákonov v oblasti rodovej rovnosti vybraných krajín EÚ a legislatívy SR a vypracovať návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti ako prierezovej a horizontálnej problematiky	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR T: 2012	Kapitola MPSVR SR Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Komparatívna analýza • Zasadnutia Rady vlády pre rodovú rovnosť a jej výborov k návrhu odporúčaní a analýzy • Návrh koncipovania právnej úpravy rodovej rovnosti
12.	Dôsledne podporovať reálne uplatňovanie rodového hľadiska v rámci vecnej pôsobnosti rezortov	Z: všetky rezorty T: priebežne	Kapitoly všetkých rezortov	<ul style="list-style-type: none"> • Formy podpory napríklad prorodové vzdelávanie • Nástroje podpory • Finančné alokácie • Realizované prorodové aktivity/ich počet a počet účastníkov
13.	Podporiť sociálnych partnerov pri presadzovaní rodovej rovnosti	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR SR T: priebežne	Kapitola MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR SR NP Centrum sociálneho dialógu	<ul style="list-style-type: none"> • Počet vzdelávacích aktivít so zameraním na rodovú rovnosť • Aktivity na podporu rodovej rovnosti v sociálnom dialógu na regionálnej úrovni
14.	Certifikovať rodový audit a audit Rodina a práca pre auditovanie	Z: MPSVR SR v spolupráci	Národný projekt OP	<ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie metodiky a manuál

	zamestnávateľských organizácií, pilotne overiť rodový audit v praxi a vytvoriť sieť rodovo integrovaných organizácií a inštitúcií	s CV MPSVR T: 2011	Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Úprava legislatívy • Certifikácia rodového auditu • Realizácia školení pre audítorov/audítorky • Diskusia o hodnote neplatennej práce • Sieťovanie • Počet vyškolených osôb • Počet zapojených subjektov
--	---	-----------------------	--	--

OPERAČNÝ CIEĽ 4

Vytvárať podporné mechanizmy pre plnohodnotnú účasť žien a mužov v hospodárskom, ekonomickom a sociálnom rozvoji a pre akúkoľvek distribúciu finančných, technických, materiálnych, priestorových a časových zdrojov a služieb tak, aby bola dosiahnutá rodová spravodlivosť.

Trvalo udržateľnú a dlhodobú spravodlivosť v rodových vzťahoch možno dosiahnuť len vtedy, keď sa zmenia normy a štruktúry, ktoré sú ich nositeľkami. Rodová spravodlivosť ako distribučný princíp umožňuje ženám aj mužom prístup k zdrojom a výhodám nezávisle od pohlavia.

Plán sa vyrovnáva aj s odporúčaniami Výboru OSN z roku 2008, ktorý bol znepokojený obmedzeným rozsahom pôsobnosti existujúcej legislatívy na odstránenie diskriminácie z rozličných dôvodov, vrátane pohlavia, ktorá sa zameriava len na rovnaké zaobchádzanie s jednotlivcom a plne neodráža princíp skutočnej rovnosti zakotvený v CEDAWe. Výbor nabádal Slovenskú republiku, aby premietla ustanovenia CEDAWu do všetkej relevantnej legislatívy ako aj do všetkých plánov a stratégií vlády Slovenskej republiky naprieč všetkými sektormi a úrovňami. Zákon č. 90/2001 Z. z. umožňuje priamo na národných súdoch dovoliť sa práv zakotvených v medzinárodných dohovoroch v oblasti ľudských práv, ktoré SR ratifikovala. Avšak obmedzené povedomie (a to aj medzi odborníkmi a odborničkami v oblasti práva) o ustanoveniach CEDAWu a o postupoch uplatniteľných podľa jeho Opčného protokolu vedie k skutočnosti, že zákon síce ženám zabezpečuje prístup k spravodlivosti, ale ich schopnosť uplatňovať si toto právo v praxi a obrátiť sa na súdy s prípadmi týkajúcimi sa diskriminácie, sťažujú také faktory, ako napríklad obmedzená informovanosť žien o ich právach, nedostatok pomoci pri uplatňovaní si týchto práv a poplatky za právne služby. Výbor OSN žiada Slovenskú republiku, aby odstránila prekážky, ktoré by mohli ženám sťažiť prístup k spravodlivosti. Výbor OSN ďalej zmluvný štát vyzýva, aby prijal osobitné opatrenia vrátane opatrení v oblasti právnej gramotnosti, na zvyšovanie povedomia žien o ich právach tak, aby si ich dokázali uplatňovať, ako aj opatrenia, ktorými povzbudí ženy uprednostniť súdny proces pred mediáciou vždy, keď je to opodstatnené. V tejto súvislosti je potrebné predovšetkým prehodnotiť výšku súdnych poplatkov v konaniach, ktoré sa týkajú diskriminačného konania prerokovávaného podľa antidiskriminačného zákona a zväziť novelizáciu zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

V časovom horizonte do roku 2013 bude monitorovaný rozsah nápadu pracovnoprávných sporov z dôvodov diskriminácie a zväži sa možnosť vedenia samostatného súdneho registra pracovných vecí tak, aby túto agendu viedol jeden alebo viacerí sudcovia.

Na základe zisteného stavu rozsahu pracovno-právnych sporov bude dôležité zväziť vypracovať návrh na zriadenie osobitných pracovných súdov resp. samostatných pracovných senátov. A to aj napriek tomu, že podľa oficiálnej štatistiky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nebol za celé obdobie účinnosti tzv. antidiskriminačného zákona právoplatne skončený ani jeden spor týkajúci sa práva na rovnaké zaobchádzanie a na ochranu pred diskrimináciou. Pracovnoprávne vzťahy spadajú pod agendu civilných sudcov, ktorí riešia pracovnoprávne spory a poručnícku agendu prednostne. Vzhľadom na rozdeľovanie prípadov náhodným výberom by bola tiež nevyhnutná existencia minimálne dvoch takýchto senátov, pričom by bolo potrebné riešiť ich vyťaženosť.

Súčasťou návrhu je aj posilnenie výkonu inšpekcie práce a pravidelné vykonávanie previerok v oblasti rodovej rovnosti a zosúladenia pracovného a rodinného života.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
15.	Podporovať dočasné vyrovnávacie opatrenia zamerané na odstránenie diskriminácie žien	Z: Úrad vlády SR a orgány štátnej správy T: 2011	Kapitoly zodpovedných subjektov	<ul style="list-style-type: none"> • Zverejnenie dočasných vyrovnávacích opatrení • Monitoring, vyhodnotenie, správy Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva • Predmet, obsah, kritériá dočasných vyrovnávacích opatrení.
16.	Vyškolit' inšpektorov práce a inšpektorky práce v problematike rodovej rovnosti a zabezpečiť pravidelné vykonávanie previerok v oblasti rodovej rovnosti	Z: MPSVR SR v spolupráci s Národným inšpektorátom práce T: 2011	Kapitola MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none"> • Výkon inšpekcie práce, počet a posun v efektívnosti kontrol • Metodika • Vytvorenie špecializovaných pracovných náplní • Špecializované previerky • Počet oddelení • Počet školení/hod. • Výsledky výkonu a miera dodržiavania § 2 ods. 3 ADZ
17.	Monitorovať rozsah nápadu pracovnoprávných sporov	Z: MS SR v spolupráci s MPSVR SR T: 2013	Kapitola MS SR	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorovanie rozsahu napadnutých pracovnoprávných sporov • Navrhnuté opatrenia v rámci výkonu súdnictva (napríklad oslobodenie od súdnych poplatkov) • Posun v kvalite rozhodovania a doplnenie štatistického

				vykazovania
18.	Vypracovať nástroje na elimináciu horizontálnej a vertikálnej rodovej segregácie v odvetviach a povolaniach a rodových rozdielov v odmeňovaní za rovnakú prácu a prácu rovnakej hodnoty a ich zavedenie do praxe a zabezpečiť vzdelávacie aktivity	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR T: 2011	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Komparatívna štúdia o systémoch klasifikácií povolani/zamestnaní na účely určovania odmeny za rovnakú prácu v zahraničí • Klasifikácia povolani/zamestnaní na účely určovania odmeny • ďalšie metodiky
19.	Vypracovať nástroje na zavedenie gender budgetingu (rodového rozpočtovania) a zabezpečiť pilotné semináre a overenie metodiky a nástrojov rodového rozpočtovania v praxi	Z: MPSVR SR v spolupráci s MF SR a CV MPSVR SR T: 2011	Kapitola MPSVR SR Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovná skupina • Podskupiny pre jednotlivé oblasti • Aktivity pilotného projektu podľa fáz rozpočtového procesu (plánovanie, implementácia a hodnotenie) • Vypracovanie metodiky • Semináre, školenia • Pilotné overenie rodového rozpočtovania • Analýza pilotného overenia, metodiky • Správa zo zistení rodového rozpočtovania • Počet zapojených subjektov
20.	Sieťovať aktérov s vplyvom na problematiku rodovej rovnosti na národnej a regionálnej úrovni s cieľom zdieľania skúseností a praxe v oblasti uplatňovania rodovej rovnosti	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR T: 2010	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovné skupiny • Počet zrealizovaných stretnutí pracovných skupín
21.	Podporovať zamestnávateľov pri uplatňovaní prorodinných a prorodových opatrení, zosúladovaní súkromného a pracovného života a pri zabezpečovaní prorodových vzdelávacích aktivít	Z: MPSVR v spolupráci s CV MPSVR T: priebežne	Kapitola MPSVR SR Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Metodika • Súťaž Zamestnávateľ ústretový k rodine, rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí a audit Rodina a Práca • Informačné fóra, testing pre zamestnávateľov • Počet zamestnávateľov zapojených do aktivity

OPERAČNÝ CIEĽ 5

Vybudovať a skvalitniť inštitucionálne mechanizmy slúžiace na presadzovanie a implementáciu rodovej rovnosti na všetkých úrovniach štátnej správy, samosprávy a ostatných organizácií a inštitúcií (infraštruktúra, sieť a focal point)

Je nevyhnutné skvalitniť inštitucionálny mechanizmus slúžiaci na presadzovanie a implementáciu rovnosti žien a mužov na všetkých úrovniach verejnej správy ako aj ostatných organizácií a inštitúcií.

Výbor OSN so znepokojením konštatoval nedostatočnú úroveň spolupráce a komunikácie medzi Slovenskou republikou a ženskými mimovládnyimi organizáciami, ktorá bola zrejmá počas konštruktívneho dialógu. Odporučil preto Slovenskej republike posilniť spoluprácu so ženskými mimovládnyimi organizáciami, okrem iného prostredníctvom zvýšenia ich účasti na tvorbe, implementácii, monitorovaní a následnom hodnotení politík, programov a stratégií zameraných na dosiahnutie rovnosti medzi ženami a mužmi. Vzhľadom k uvedenému plán zdôrazňuje spoluprácu s mimovládnyim sektorom pri implementácii rodovej rovnosti.

Z uvedených dôvodov je potrebné novelizovať kompetenčný zákon, zákon o samosprávnych krajoch a zákon o obecnom zriadení a upraviť organizačné poriadky ministerstiev a všetkých ústredných orgánov štátnej správy v smere posilnenia rodovej rovnosti. Vertikálne posilnenie znamená aj vypracovanie návrhu na rozšírenie pôsobnosti podpredsedu/podpredsedníčky vlády SR o koordináciu oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí a zriadenie samostatného odboru s portfóliom pre rodovú rovnosť, ako aj začlenenie pôsobnosti v oblasti rodovej rovnosti do náplne činnosti príslušného organizačného útvaru na všetkých ministerstvách. Úrady regionálnej a miestnej samosprávy by mali začleniť pôsobnosť v oblasti rodovej rovnosti do náplne činnosti príslušného organizačného útvaru napr. pri kancelárii predsedu/predsedníčky, primátora/primátorky, starostu/starostky.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
22.	Pripraviť návrh možností zakomponovania problematiky rodovej rovnosti do ustanovení kompetenčného zákona, zákona o samosprávnych krajoch a zákona o obecnom zriadení	Z: Úrad vlády SR, MV SR v spolupráci s MPSVR SR T: 2012	kapitoly Úradu vlády SR, MV SR MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none">• Návrhy a odporúčania• Prerokovanie návrhov• Možnosti zaradenia návrhov do legislatívneho procesu
23.	Upraviť organizačné poriadky a interné predpisy ministerstiev a všetkých ústredných orgánov štátnej správy zakomponovaním rodovej rovnosti a začleniť pôsobnosť v oblasti rodovej rovnosti do náplne činnosti príslušného organizačného útvaru na všetkých ministerstvách	Z: všetky rezorty a ústredné orgány štátnej správy T: 2012	kapitoly rezortov	<ul style="list-style-type: none">• Zmena organizačného poriadku a interných predpisov• Inštitucionálne ukotvenie rodovej rovnosti napr. v priamej pôsobnosti ministrov/ministeriek resp. štátnych tajomníkov/štátnych

				tajomníčok <ul style="list-style-type: none"> Miera dodržiavania predpisov
24.	Zabezpečiť trvalú udržateľnosť národného projektu Zriadenie inštitútu rodovej rovnosti na národnej a regionálnej úrovni po ukončení projektu	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR SR T: 2012	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> Zriadenie Inštitútu rodovej rovnosti a jeho krajské kontaktné miesta (príspevková organizácia ústredného orgánu štátnej správy)
25.	Vypracovať návrh na rozšírenie pôsobnosti podpredsedu/podpredsedníčky vlády SR o koordináciu oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí	Z: MPSVR SR T: 2010	Kapitola MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none"> Návrh organizačného zabezpečenia koordinácie problematiky rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí
26.	Vypracovať nástroje zavádzania uplatňovania rodového hľadiska na národnej a regionálnej úrovni	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR SR T: 2011	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> Legislatívne pravidlá Metodika Počet aktívne zapojených inštitúcií do implementácie metodiky a nástrojov na národnej a regionálnej úrovni
27.	Vypracovať rodovo citlivé programy hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja samosprávnych krajov	Z: samosprávne kraje T: 2012	Rozpočet verejnej správy	<ul style="list-style-type: none"> Programové dokumenty Počet zapojených samosprávnych krajov
28.	Zabezpečiť administratívne a ľudské kapacity a ich vyškolenie pre oblasť rodovej rovnosti na všetkých úrovniach verejnej správy	Z: MPSVR SR v spolupráci s úradmi samosprávnych krajov, obcami a mestami T: 2012	Organizácie a inštitúcie verejnej správy a ich rozpočty	<ul style="list-style-type: none"> Oddelenie/focal point Vytvorenie systemizovaných miest Počet zamestnancov/zamestnankýň Pracovná náplň a vyškolenie v problematike rodovej rovnosti

OPERAČNÝ CIEĽ 6

Zefektívniť a skvalitniť systém prevencie a eliminácie diskriminácie a násilia vo všetkých jeho formách

Vláda SR schválila Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012. Prevencia a eliminácia diskriminácie a násilia bude vyžadovať predovšetkým legislatívne zmeny prostredníctvom zákona o rodovo podmienenom násilí v súlade s prijatými ľudsko-právnymi záväzkami SR, najmä CEDAW a odporúčaním

výboru č. 19. V CEDAWe uvedená definícia ustanovuje rodovo podmienené násilie ako násilie, ktoré je namierené proti žene kvôli tomu, že je ženou, alebo ktoré ženy zasahuje nepomerne viac. Predmetná definícia zahŕňa činy, ktoré spôsobujú fyzickú, duševnú alebo sexuálnu ujmu alebo utrpenie; vyhrážanie sa takýmito činmi; donucovanie a iné odopieranie slobôd. Od uvedenej definície sa odvíjajú aj spôsoby riešenia a eliminácie násilia páchaného na ženách, ktoré si vyžaduje špecifické strategické postupy. Nerešpektovanie týchto špecifik znemožňuje akékoľvek účinné riešenie problematiky násilia.

Súčasná legislatíva len parciálne pokrýva iba niektoré oblasti eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách. Navyše je rozptýlená v jednotlivých zákonoch, a preto nevytvára dostatočné možnosti pre riešenie situácie. Násilie páchané na ženách má svoje špecifiká, ktoré vyžadujú špecifické strategické postupy pri poskytovaní pomoci. Nerešpektovanie tejto skutočnosti znemožňuje akékoľvek účinné riešenie problematiky násilia.

Slovenská republika zároveň predloženým návrhom reaguje aj na záverečné zistenia a odporúčania Výboru OSN adresované Slovenskej republike. Výbor OSN ocenil právne a iné opatrenia, ktoré Slovenská republika prijala na elimináciu násilia páchaného na ženách. Znepokojenie však vyjadril zo zistenia, že platná legislatíva proti násiliu zrejme nie je plne komplexná a špecifická v zmysle primeraného obsiahnutia všetkých foriem násilia páchaného na ženách. Naliehal preto na zmluvný štát, aby s vysokým stupňom priority prijal komplexné a holistické opatrenia, ktoré by sa týkali všetkých foriem násilia páchaného na ženách v rodine a v spoločnosti. Výbor OSN žiadal, aby Slovenská republika zabezpečila, že legislatíva k násiliu páchanom na ženách bude s ohľadom na ženy špecifická a komplexná, zahŕňajúca všetky formy násilia a v súlade so Všeobecným odporúčaním Výboru OSN č. 19.“

Príprave legislatívneho riešenia prevencie a eliminácie rodovo podmieneného násilia bude predchádzať vypracovanie komparatívnej analýzy legislatívnych riešení problematiky rodovo podmieneného násilia. V súčasnosti je násilie páchané v rodinách súčasťou Trestného zákona. Prípadná úprava jeho ustanovení je taktiež možná. Legislatívny návrh bude rešpektovať trestné kódexy, ktoré predstavujú jednotnú a ucelenú zbierku upravujúcu a postihujúcu konania páchatel'ov od menej vážnych až po tie najzávažnejšie. Návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia ochrany a pomoci by mohol eventuálne vyústiť aj do návrhu samostatného zákona o prevencii a eliminácii rodovo podmieneného násilia. Návrhom by sa vytvoril systém financovania aktivít na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách štátnymi aj neštátnymi subjektmi, ktoré budú poskytovať pomoc v súlade so štandardami EÚ a rodovo citlivým spôsobom. Zákon by mal zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie pracovníčok a pracovníkov podporných služieb v oblasti násilia páchaného na ženách a zabezpečiť, aby systém akreditácie vzdelávacích programov v oblasti násilia páchaného na ženách bol kompatibilný so štandardami EÚ a ľudskoprávnymi východiskami.

Návrh bude predstavovať legislatívne východiská pre prevenciu a elimináciu rodovo podmieneného násilia a jeho definíciu ako aj efektívnu ochranu a pomoc prostredníctvom zo zákona zriadených krízových intervenčných centier a multiinštitucionálnych krízových intervenčných tímov v samosprávnych krajoch ako aj ďalšie formy prevencie a eliminácie potrebné pre komplexné riešenie problematiky tak, ako k tomu vyzval výbor OSN.

Dôležité je v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami zabezpečiť rodovo citlivé, systematické odborné vzdelávanie zamestnancov a zamestnankýň krízových intervenčných centier v oblasti násilia páchaného na ženách a zabezpečiť rodovo citlivé odborné vedenie a supervíziu zamestnancov a zamestnankýň krízových intervenčných centier. Potrebné je tiež vypracovať systém fungovania a evaluácie siete krízových intervenčných centier a tímov, ktorý by umožnil zhodnotiť úspešnosť fungovania siete z rodového hľadiska a z hľadiska dodržiavania štandardov EÚ v oblasti násilia páchaného na ženách.

Uvedené bude podporené predovšetkým aktivitami realizovanými prostredníctvom národného projektu operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia „Systémová podpora prevencie a eliminácie násilia v oblasti koordinácie a výkonu služieb krízových intervenčných centier a tímov“.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
29.	Vypracovať komparatívnu analýzu prevencie a eliminácie rodovo podmieneného násilia a návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia, ochrany a pomoci žien zažívajúcich rodovo podmienené násilie	Z: MPSVR SR, MS SR, GP SR, MV SR, MZ SR, MŠ SR SNSLP, verejný ochranca práv T: 2013	Kapitoly zodpovedných subjektov	<ul style="list-style-type: none"> • Ustanovenie osobitnej pracovnej skupiny • Komparatívna analýza • Návrh legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia krízovej intervencie, ochrany a pomoci zo strany pomáhajúcich profesií • Metodiky na prevenciu a elimináciu násilia na pracoviskách • Porovnanie počtu prípadov
30.	Zabezpečiť prostredníctvom krajských poradensko-intervenčných centier poradenstvo pre ženy zažívajúce násilie a ich deti, pre obeť domáceho násilia a rodovo citlivé odborné vedenie a supervíziu pracovníčok a pracovníkov krízových intervenčných centier v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami	Z: MPSVR SR T: 2011	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Počet poradensko-intervenčných centier • Výsledky činnosti centra • Počet vypracovaných monitorovacích a hodnotiacich správ • Sieťovanie inštitúcií prvého kontaktu ako je polícia, zdravotnícke zariadenia a ďalšie s poradensko-intervenčnými centrami/tímami v samosprávnych krajoch
31.	Vytvoriť podmienky pre akreditovaný systém vzdelávania v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR SR, MŠ SR a MVO T: 2012	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Počet akreditovaných vzdelávacích programov a tréningových modulov • Počet vyškolených osôb
32.	Systémovo podporiť prevenciu násilia páchaného na ženách	Z: MPSVR SR MV SR v spolupráci s CV MPSVR SR a MVO T: 2012	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivity národného projektu • Vypracovanie štandardov práce s mužmi – násilníkmi na základe zahraničných skúseností • Osvetové, informačné a vzdelávacie aktivity

OPERAČNÝ CIEĽ 7

Identifikovať nerovnosti žien a mužov prostredníctvom posilnenia výskumov a štatistík členených na základe pohlavia

Identifikovať rodové nerovnosti je možné len v súvislosti s použitím špecifických nástrojov a metód rodovej politiky, ktoré vyhodnocujú dopad nerovnosti diferencovane na ženy a mužov. Nedostatok kvalitatívnych analýz v predmetnej oblasti vyplýva z nedostatočných personálnych a administratívnych kapacít na vykonávanie rodových analýz a vyhodnocovania dopadu navrhovaných opatrení z hľadiska rodu.

Napriek pokroku v oblasti získavania rodovo členených štatistík, napríklad na trhu práce, pretrváva absencia kvantitatívnych dát a štatistík členených na základe pohlavia. Dostatočná pozornosť sa nevenuje získavaniu kvalitatívnych údajov, ktoré by významnou mierou prispeli k identifikácii hodnotových orientácií a postojov k prorodovej zmene a následne k vyššej kvalite života v spoločnosti.

Posilnenie výskumnej bázy znamená nielen zmapovanie situácie v oblasti rodovej rovnosti, ale aj vytvorenie priestoru pre reprezentatívne výskumy stavu rodovej rovnosti. Dostatok výskumných ľudských a administratívnych kapacít umožní kvalitné rodové obsahové analýzy, sekundárne analýzy štatistických a výskumných dát, využívanie skupinových a individuálnych rozhovorov a prípadových štúdií.

Inštitút rodovej rovnosti by mal plniť úlohy komplexného zdroja informácií, analýz, štúdií a štatistík. Úlohou inštitútu bude poskytovanie informačného, poradenského, dokumentačného, školiaceho a vzdelávacieho servisu a organizovanie seminárnych, konferenčných, workshopových, tréningových služieb a mediálnych aktivít klasickou a e-learningovou formou. Prínosom navrhovaného riešenia by bola predovšetkým realizácia aktivít na základe zjednotených metodologických postupov a prístupov napríklad pri zbere dát.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
33.	Zabezpečiť pri ŠÚ SR personálne zdroje a zber a prezentáciu rodovo členených štatistických údajov	Z: ŠÚ SR T: 2011	Rozpočet ŠÚ SR	<ul style="list-style-type: none">• Systematizované pracovné miesta• Tlačové konferencie• Publikácia zameraná na rodovú štatistiku• Webstránka• Zefektívnenie zostavovania rodovo členených štatistík
34.	Vypracovať analyticko-metodologické nástroje spracovania rodovo členených štatistických informácií	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR T: 2011	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	<ul style="list-style-type: none">• Sumár analyticko-metodologických nástrojov pre spracovanie rodovo členených štatistických informácií• Navrhnuť nástroje vykazovania neplatennej práce v domácnostiach a jej zahrnutie do výkazníctva (hrubý

				domáci produkt)
35.	Pravidelne vyhodnocovať rodové zastúpenie v rezortných riadiacich funkciách a rodové mzdové rozdiely a podporovať rezortné štatistické zisťovania rešpektujúce rodové členenie údajov	Z: všetky rezorty T: od roku 2011 každoročne k 30.6.	Kapitoly všetkých rezortov	<ul style="list-style-type: none"> Vyhodnotenie každoročne zaslané koordinačnému orgánu problematiky rodovej rovnosti Počet prijatých opatrení na základe zistení vo vyhodnotení Rozšírenie zisťovania ISCP o rodový aspekt
36.	Zabezpečiť každoročné vyhodnocovanie stavu v oblasti rodovej rovnosti a o situácii informovať vládu SR a Národnú radu SR	Z: MPSVR SR v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny, samosprávnymi krajmi a mimovládnyimi organizáciami T: priebežne	Kapitola MPSVR SR	<ul style="list-style-type: none"> Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti Výročné správy za horizontálnu prioritu rovnosť príležitostí Tieňové správy mimovládnych organizácií

OPERAČNÝ CIEĽ 8

Vytvoriť celospoločenské kontrolné mechanizmy, monitoring a evaluáciu uplatňovania rovnosti žien a mužov

V dôsledku nedostatočných kvantitatívnych a kvalitatívnych údajov a analýz nie je možné v jednotlivých oblastiach identifikovať rodové nerovnosti a nastavovať politiky na ich riešenie. Z uvedeného vyplýva nedostatočná efektívnosť kontroly, monitoringu a evaluácie rodovej rovnosti.

Vzhľadom na pôsobnosť Slovenského národného strediska pre ľudské práva (SNSĽP) ustanovenú v zákone č. 308/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov je potrebné prehodnotiť nastavenie financovania a fungovania SNSĽP v porovnaní s podobnými inštitúciami v zahraničí, jeho nezávislosť a dlhodobú udržateľnosť pre kvalitný monitoring v zmysle zákona. Riešenie uvedených aspektov prispieje k zlepšeniu povedomia o problematike diskriminácie, a to nielen laickej verejnosti, ale aj verejných inštitúcií a organizácií.

Jednou z možností nastavenia monitoringu prostredníctvom národného projektu je vypracovanie komplexného systému celospoločenských monitorovacích mechanizmov; presné určenie sankčných mechanizmov v oblasti rodovej rovnosti a hľadanie nedostatkov použitých nástrojov, postupov a metód pri odstraňovaní rodovej nerovnosti.

Nastavenie procesov a kvalitná a efektívna evaluácia rodovej rovnosti je podmienená deliberatívnymi diskusiami¹ na rozličných najmä netradičných politických arénach s možnosťou priameho zapojenia verejnosti a súčasne aj jej priamej zodpovednosti za riešenie problémov rodovej nerovnosti na lokálnej, miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni.

	Aktivita/odporúčanie	Zodpovedný Termín	Finančná alokácia	Nástroj/Indikátory výstupu a dopadu
37.	Vypracovať komplexný systém celospoločenských monitorovacích mechanizmov a špecifikovať sankčné	Z: MPSVR SR v spolupráci s CV MPSVR a	Kapitola MPSVR SR Národný projekt	<ul style="list-style-type: none"> Počet vypracovaných monitorovacích

¹ Deliberatívna demokracia (vychádzajúca „zdola“)

	mechanizmy v oblasti porušovania rodovej rovnosti a metodické postupy pre vykonávanie efektívneho monitoringu, kontroly a evaluácie rodovej rovnosti a ich uvedenie do praxe	SNSLP T: priebežne	OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	a evaluačných mechanizmov • Vyhodnotenie využívania sankcií
38.	Vypracovať pravidelnú monitorovaciu správu v oblasti rodovej rovnosti v spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva	Z: SNSLP v spolupráci s MPSVR SR T: priebežne	Kapitola MPSVR SR	• Monitorovacia správa
39.	Prostredníctvom vnútorného auditu zabezpečiť audit všeobecne záväzných právnych predpisov pre oblasť rodovej rovnosti	Z: MPSVR SR všetky rezorty v spolupráci s CV MPSVR T: 2012	Kapitola MPSVR SR a všetky rezorty Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	• Vytvorenie metodiky auditu • Prieskumy v oblasti rodovej rovnosti prostredníctvom vnútorného auditu (personálny audit) • Zaškolenie audítorov • Zdokonalenie riadiacich a kontrolných procesov so zameraním na rodovú rovnosť
40.	Poskytovať poradenstvo a právnu pomoc k problematike rodovej rovnosti v rámci krajských kontaktných bodov zriadených v rámci koordinačnej jednotky Inštitút rodovej rovnosti	Z: MPSVR SR v spolupráci CV MPSVR a SNSLP T: 2010	Národný projekt OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	• Vypracovanie štandardov rodovo citlivého poradenstva • Počet osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo

Záver

Realizácia aktivít plánu nielen skvalitní správu vecí verejných prostredníctvom nástroja, ktorým je gender mainstreaming, ale aj podporí špecifické opatrenia zamerané na odstránenie rodových nerovností.

Ambíciou plánu je nadviazať na dosiahnuté emancipačné snahy vo viac ako päťdesiatročnej histórii Spoločenstva o zlepšenie situácie pri uplatňovaní rodovej rovnosti. Do plánu sa tiež premieta úsilie vyrovnáť sa s plnením zásadných dokumentov medzinárodného charakteru, ako je Pekinská akčná platforma a Miléniové ciele. V roku 2009 uplynulo už tridsať rokov od schválenia CEDAWu a v roku 2010 prebehne revízia pätnásťročnej implementácie Pekinskej deklarácie a Pekinskej akčnej platformy. Kľúčovou ambíciou plánu je však predovšetkým zlepšiť kvalitu života v Slovenskej republike venovaním zvýšenej pozornosti otázkam rodovej rovnosti.

Úspešnosť plánu sa bude posudzovať nielen na základe kvantitatívnych ukazovateľov v stanovených indikátoroch, ale predovšetkým na základe preukázateľného zlepšenia rodových pomerov napríklad prostredníctvom posilnenia administratívnych a personálnych kapacít pre účinné uplatňovanie rodovej rovnosti a podporou opatrení zameraných na prevenciu a elimináciu rodovej diskriminácie. Vláda Slovenskej republiky bude sledovať plnenie aktivít plánu a v roku 2014 vyhodnotí, ako konkrétne rozhodnutia zohľadnili rodové hľadisko a rodové rozpočtovanie. Následne bude plán aktualizovaný na ďalšie obdobie na základe spolupráce subjektov verejnej správy a mimovládnych organizácií.